

NOTAT

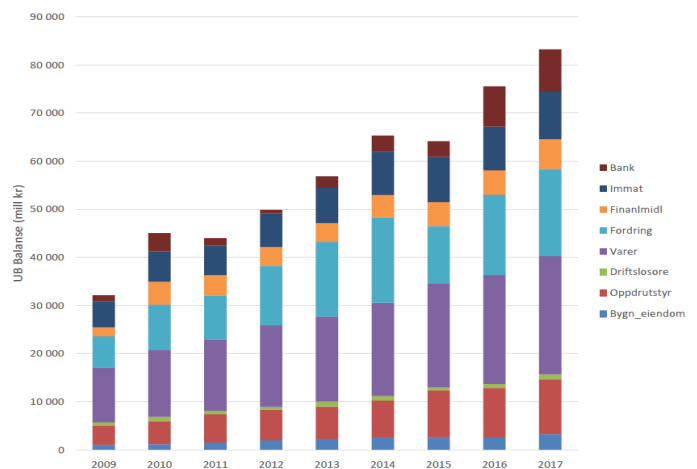
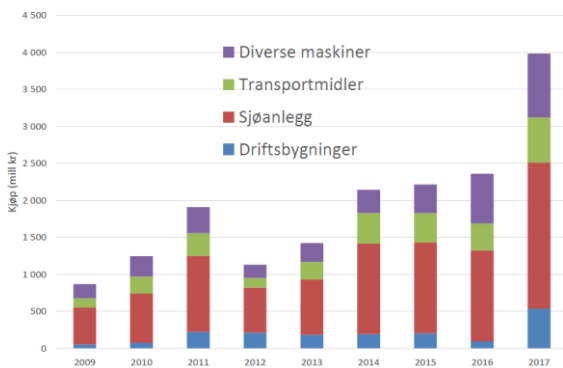
Til: Stortingets Næringskomité
Fra: Sjømat Norge
Dato: 31. januar 2019
Sak: Representantforslag om tidsbegrensning av oppdrettstillatelser

Sjømat Norge viser til representantforslag om tidsbegrensning av oppdrettstillatelser, Dokument 8:34 S (2018-2019)

Representasjonsforslaget foreslår at retten til å drive havbruk i vår felles allmenning skal være tidsbegrenset. Forslaget er primært tenkt for nye tillatelser, men det er også et ønske om å få vurdert dette for allerede tildelte rettigheter. Hovedargumentet som benyttes for dette er å sikre mangfoldet i næringen og unngå at utenlandske selskaper kjøper eierandeler langs kysten. Sjømat Norge er uenig i forslaget med utgangspunkt i samme problemstilling. En tidsavgrensning på eierskapet, til det som representerer den primære verdien til havbruksselskapene, vil tvert imot legge til rette for selskaper som har tilgang til en stor kapitalbase. **Forslaget vil derfor være negativ for mindre selskaper, og i større grad legge til rette for vekst i større selskap, og etablering av internasjonale bedrifter, som har god tilgang til risikovillig kapital.**

Kapitalintensiv næring

Havbruk er en kapitalintensiv næring. Tall hentet fra Nofima og Kontali viser økte investeringer, og at kapitalbindingen har økt fra 32 mrd kroner i 2009 til 83 mrd i 2017 i havbruk. Som en følge av en stadig mer industrialisert produksjon og tekniske krav til produksjonen for å ivareta god miljøkontroll og dyrevelferd er det grunn til å tro av denne utvikling vil forsterkes fremover.

Investeringer i matfiskeleddet (varig driftsmidler) (Hentet fra Nofima)

Kapitalbinding i matfiskeleddet (hentet fra Nofima)

Forutsigbarhet

Med dagens prisbilde for laks, og at staten har forsøkt å maksimere prisen på vekst ved å legge denne ut på auksjon, så er det det siste året investert betydelig ressurser i ny produksjonskapasitet. Representasjonsforslaget viser selv til en gjennomsnittlig pris per tillatelse på 90 mill. kroner. Når selskaper har valgt å akseptere såpass høy pris for vekst, så er det gjort med en betydelig risiko med tanke på usikkerhet til fremtidig salgsverdi på produsert laks. Risikovurderingen er foretatt under forutsetning av at det ikke er en tidsavgrensning på bruken av tillatelsen.

Det er grunn til å tro at en slik tilbakevirkning som Arbeiderpartiet skisserer, for allerede gitte tillatelser,

vil være "klart urimelig" og derfor i strid med Grunnloven § 97. Dette blant annet på bakgrunn av at det er gjort store investeringer i tillit til tillatelsene, at det for en rekke tillatelser er betalt vederlag til staten eller kjøpt fra andre bedrifter, samt at aktørene har berettigede forventninger om at tillatelsene ikke er tidsbegrensede. Dette vil også være i strid med den Europeiske menneskerettighetskonvensjons første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1). Hensynet til å ivareta mangfold og innovasjon for å sikre miljømessig bærekraftig vekst, er legitime hensyn som det offentlige må kunne ta. Sjømat Norge er imidlertid av den oppfatning at virkemiddelet ikke er egnet til å oppnå dette formålet.

Det er også sentralt i vurderingen at som følge av en lovendring vil en aktør som opplever bortfall av en akvakulturtillatelse sitte igjen med en igangværende virksomhet som ikke lenger lovlig kan drives, herunder betydelige driftsmidler i form av merder, flåter, arbeidsbåter, fôringsanlegg, overvåkingssystemer, mv. og kanskje settefiskanlegg, slakterier, kaianlegg etc. Representantforslaget tar ikke stilling til hva som skal skje med igangværende virksomheter eller denne typen investeringer og infrastruktur. Det er imidlertid ikke gitt at dette uten videre kan selges til en ny aktør. Det er uansett åpenbart at brukte gjenstander som må selges fordi de ikke lenger har verdi for eieren, sjelden vil oppnå særlig høy verdi i et annenhåndsmarked.

De fleste norske selskapene i dag er delvis eller helt integrerte selskaper, og for de selskapene som ikke er det så har de langsiktige kontrakter med eksempelvis settefiskeleverandører og slakteri. En tidsavgrensning på et ledd i verdikjeden vil naturlig nok skape en usikkerhet både ned- og oppstrøms i forhold til matfiskeleddet. Å ha langsiktige investeringer i kapitalkrevende anlegg for produksjon av settefisk eller mottak av slaktefisk vil innebære en betydelig større risiko når det er usikkert om det i fremtiden er mulighet for å få solgt settefisk eller mottak av fisk for slakting. Bortfall av akvakulturtillatelser og dermed rett til å drive igangværende virksomhet vil også få ringvirkninger for andre enn innehaveren av tillatelsen. Akvakulturvirksomheter er som regel store arbeidsplasser og hjørnesteinsbedrifter i norske lokalsamfunn langs kysten. Når tidsbegrensningen utløper, vil virksomheter kunne bli tvunget til å avvikle, og arbeidsplasser bortfalle. Det må også forventes et betydelig produksjons- og effektivitetstap i overgangsperioden før tillatelsen bortfaller. I en slik periode må produksjonen nødvendigvis tas kraftig ned, og investeringer som ellers ville blitt gjennomført vil nødvendigvis stanses. Videre vil en innføring av tidsbegrensning i seg selv klart virke dempende på investeringer i tilknytning til akvakulturanleggene som slakterier, foredlingsbedrifter mv., som i dag fører med seg ytterligere arbeidsplasser og samfunnsverdier.

Tillatelser som pantsetningsobjekt

Tillatelsene til et selskap representerer en betydelig andel av verdien til et selskap. I og med at tillatelsene er akseptert som et pantsetningsobjekt for å sikre investeringer i selskapene, vil en tidsavgrensning ha dramatiske konsekvenser for selskapers mulighet til videreutvikling av virksomheten. Muligheten for å bruke tillatelsene som pantsetningsobjekt vil gradvis reduseres mot en satt gyldighetsdato for de gitte tillatelsene. Konsekvensen for de selskapene som er avhengig av å kunne pantsette sine tillatelser vil være at de blir fratatt mulighet til å gjøre investeringer i selskapet i lengre perioder. **Dette vil være spesielt dramatisk for mindre selskaper som normalt vil ha en mindre kapitalbase, og med det favoriserer større nasjonale selskaper og internasjonale konsern.**

Forslagsstillerne mener prisen for å komme inn i havbruksnæringen eller for å øke kapasiteten er blitt så høy at den utfordrer mangfoldet i næringen. Det har vært liten mulighet for vekst i norsk havbruksnæring, så når nytt tillatelsesvolum ble lagt ut til salg ble denne priset høyt. Sjømat Norge er enig i at denne prisingen på ny vekst har blitt for høy, og bidrar til å tappe næringen for ressurser som heller burde bli benyttet til reinvesteringer i næringen. Vi er også enig med forslagsstillerne at en tidsavgrensning vil redusere prisen på vekst, men dette vil komme som en konsekvens av økt økonomisk risiko med å kjøpe denne veksten. En økt risiko vil på ingen måte favorisere mindre oppdrettere. Tvert imot – større selskap vil være i bedre stand til å håndtere denne risikoen enn mindre selskaper. Et virkemiddel for å redusere prisen for vekst er å øke veksttakten.

En mindre fiskehelsemessig robust næring

En av de tiltakende næringen gjennomfører for å gjøre den mer motstandsdyktig mot sykdom er koordinert brakklegging av produksjonen i en periode. Dette blir gjort ved at produksjonen flyttes mellom ulike produksjonssoner for utsett ved forskjellige tidspunkt (vår / høst). Etablering av disse brakkleggingssonene er en krevende prosess fordi det inkluderer flere selskaper. Alle disse selskapene må sikre seg produksjonskapasitet i ulike områder og tilpasse sine produksjonsstrategier for å få dette tilpasset sine produksjonsstrategier. Ved endringer i fordelingen av produksjonskapasiteten er det en svært krevende prosess å videreføre en god sonestruktur. Etter hvert som næringen blir større vil dette bli enda mer krevende, og det vil være svært uheldig med en ordning som vil kunne gi regelmessig endringer i eierstrukturen av produksjonskapasiteten.

Den internasjonale konkurransesituasjonen

Sjømat Norge registrerer med glede at både regjeringen og de fleste opposisjonspartiene har store ambisjoner for Norge sine marine og maritime næringer. Perspektivmeldingen synliggjør nasjonens behov for å stimulere til økt verdiskapning og skape flere arbeidsplasser. Innenfor de blå næringene har Norge en rekke komparative fortrinn som Norge bør utnytte. Dessverre ser vi nå at det er et ønske å pålegge sjømatnæringen stadig nye krav som svekker både mulighet og ønske til å videreutvikle havbruksnæringen. Til tross for at Norge har en av verdens beste kystområder for å drive havbruk i, så velger norske aktører å investere i tradisjonelt havbruk eller landbaserte anlegg, i utlandet. Tidsbegrensninger for oppdrettstillatelser vil også stimulere til denne utviklingen.

Sjømat Norge dekker hele verdikjeden, fra fjord til bord i norsk sjømatnæring. Medlemmene består av over 600 bedrifter med om lag 14 000 ansatte innen fiskeindustri, havbruk, fôrproduksjon, biomarin industri, teknologi og service.

For mer informasjon, kontakt:

Jon Arne Grøttum, direktør havbruk, tlf 920 41804, jag@sjomatnorge.no

Aina Valland, direktør næringsutvikling og samfunnskontakt, tlf. 97145777, ava@sjomatnorge.no